

MISCELLANEA.

A Régiségtudományi Intézet ásatásai 1940-ben.

Ujabb ásatás a hódmezővásárhelyi Kökénydombon.

A Régiségtudományi Intézet, a hódmezővásárhelyi múzeum ásatási terveinek összeállításánál négy lelőhelyt vett figyelembe. Ásatásokat tervezett: Batidán, a Pócsy-tanyában,¹ ahol egy Kőrös-kultúra telepébe ágyazott avar-temető nyomait már régebben megálapította; Bodzásparton, az ismert badeni telepen;² Kishomokon a Misántanyában, ahol még a háború előtt bronzkori temető maradványai kerültek elő; Kökénydombon, ahol a tiszai kultúra telepének csak aránylag kis részét tárta fel 1929-ben.³

Valamennyi terület közül egyedül a Kökénydombon lévő földek vetésforgója engedte meg az ásatást, de itt is sok nehézséggel járt a terület megszerzése. A legérdekesebbnek ígérkező területen nem is dolgozhattunk. Két terület mégis rendelkezésünkre állott: Vörös Károly és Szabó István földje.

Az előbbin a tiszai kultúra zavartalan emlékei kerültek elő, meg nem hátráozható rendeltetésű, de eredeti hely-

zetben fekvő sártapasz rétegek közül. A jellegzetes töredékek igen nagy számban heverték szerteszét a nagyki-terjedésű törmelékek közt. Ezekből kis-sé távolabb, tiszai kultúrába tartozó eserepek alól melléklet nélküli zsugo-rított csontváz került elő, hulladék-gödörből.

A másik területen valószínűleg több leégett és összedőlt építmény feltű-nően vastag sártapasz töredéke alól, hatalmas méretű élelemtartó edények jöttek napvilágra. Valóságos magtára lehetett itt a tiszai kultúra emberének, akinek sajátos alakú, több esetben a földre helyezett nádnyalábokra tapasztott agyagedényei meggyőzhetnek ar-ról, hogy a földművelés már nem áll-hatott alacsony színvonalon a tiszai kultúra idején.

A különböző szinten előkerült tele-pülési rétegből arra lehet következtet-ni, hogy az első telepes itt a tiszai kultúra embere volt, akit egy alka-lommal a telep tűzokozta elpusztulása s a nem sokkal később kiöntő árvíz kergetett el lakóhelyéről. Később visz-szatért s az iszapalkotta új fölszínen újratelepült.

¹ Dolg. 1937. XIII. 89—97.

² U. o. 1935. XI. 126—135. — Folia Arch. 1939. I—II. 13—19.

³ U. o. 1930. VI. 49—106.

Az aeneolitikum embere átvágva az első település réteget, ide temetkezett. Az egyetlen sír az első település szintje alól, annak emlékeit megbolygatva, került a föld alá. Ennek a kornak a települését az egyetlen síron kívül csak néhány jellegzetes töredék bizonyítja.

Nagyobb számmal kerültek elő a korai bronzkor emlékei.⁴ Leginkább szórványos leletként, de határozott települési nyomokkal is. Az első tiszai telep iszappal borított emlékeit a ko-

⁴ Lásd e beszámoló 2. közleményét Foltiny István tollából.

rabronzkori település alkalmával ásott gödrök tették tönkre.

Az utolsó települők a jazigok voltak. Szórványos emlékek bizonyítják itt tartózkodásukat.

Néhány töredék és gyöngyszem a germán csoportra mutat.

Az ásatás anyaga feldolgozás alatt áll. Ezekről és az ásatás alatt tett megfigyelésekről a következő kötetben fogunk beszámolni.

Az ásatásokban résztvett Foltiny István egyetemi gyakornok. Ő készítette az összes fényképeket és vezette az ásatási naplót is.

Dr. Banner János.

Bronzkori telep nyomai Hódmezővásárhely—Kökénydombon.

(Ide tartozik a XXXIII. tábla.)

A hódmezővásárhelyi határban lévő Kökénydomb neve nem ismeretlen a magyar régészeti irodalomban. A szegedi egyetem Régiségtudományi Intézete végeztetett itt ásatásokat 1929 nyarán. Az akkor elért eredményekről a Dolgozatok V. és VI. kötetéből szereshetett tudomást a szakközönség.¹ Ugyanott megkaphatta a lelőhely részletes leírását is. 1929-ben az említett lelőhelyen csak a tiszai kultúrára jellemző leletanyag került elő háborítatlanul. Az aeneolitikum emlékeit csak szórványos leletek képviselték.

Az első kökénydombi ásatás alkalmával szerzett gazdag és értékes tapasztalatok és megfigyelések arra indították az Intézetet, hogy a munkát folytassa és a nagykiterjedésű telep további feltárására vállalkozzék. Erre 1940 augusztusában sor is került. Az

¹ Dolgozatok 1929. 115—131. és 1930. 49—158. l.

újabb ásatások Vörös Károly Gorzsátanya 442. és Gy. Szabó István Gorzsátanya 444. számú tanyáján folytak. Ismét igen változatos és elsősorban a tiszai kultúrát képviselő anyag került elő, amely jelenleg feldolgozás alatt áll. Gy. Szabó István tanyájában azonban a tiszai kultúra felett bronzkori telep nyomaira bukkantunk. A közvetlenül a tanyaépület mellett megvolt kutató árkokban 40 és 80 cm közötti mélységből teljesen rendszertelenül került elő a bronzkori anyag, melynek ismertetését az alábbiakban adjuk:

1. Kissé profilált fenekű, kihajló peremű, kétfülű korsó (XXXIII. t. 3.). A peremből kiinduló ívelt fülek áthidalják az elkeskenyedő hosszú nyakat s tövük alatt széles, barázdászerű bemélyedés halad körbe. A bemélyedéstől felfelé függőleges, lefelé vízszintes simítások nyomai látszanak. Az edény elég jól iszapolt és finoman égetett. Színe szürke. M 17, Sz 10, F 6 cm.